

I

(Leģislatīvi akti)

REGULAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES, Euratom) 2020/2092

(2020. gada 16. decembris)

par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 322. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 106.a pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Revīzijas palātas atzinumu ⁽¹⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽²⁾,

tā kā:

- (1) Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības, kā tas noteikts Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. pantā. Kā tiek atgādināts LES 2. pantā, minētās vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.
- (2) Eiropadome savos 2020. gada 21. jūlija secinājumos ir norādījusi, ka Savienības finanšu intereses ir jāaizsargā saskaņā ar Līgumos ietvertajiem vispārējiem principiem, jo īpaši vērtībām, kas izklāstītas LES 2. pantā. Tā arī uzsvēra Savienības finanšu interešu aizsardzības nozīmību un to, ka svarīgi ir ievērot tiesiskumu.
- (3) Tiesiskums nosaka pienākumu, visiem publiskās varas īstenotājiem rīkoties likuma robežās, saskaņā ar demokrātijas vērtībām un pamattiesību ievērošanu, kā noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā ("harta") un citos piemērojamos instrumentos, un neatkarīgu un objektīvu tiesu kontrolē. Tas it īpaši nosaka pienākumu ievērot tādus

⁽¹⁾ OVC 291, 17.8.2018., 1. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta 2019. gada 4. aprīļa nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2020. gada 14. decembra nostāja pirmajā lasījumā. Eiropas Parlamenta 2020. gada 16. decembra nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta).

principus kā likumība ⁽³⁾, kas paredz pārredzamu, pārskatāmbildīgu, demokrātisku un plurālistisku likumdošanas procesu; juridiskā noteiktība ⁽⁴⁾, izpildvaras patvaļīguma aizliegums ⁽⁵⁾, efektīva tiesību aizsardzība tiesā, tostarp neatkarīgu un objektīvu tiesu nodrošināta tiesu iestāžu pieejamība ⁽⁶⁾ un varas dalīšana ⁽⁷⁾. ⁽⁸⁾

- (4) Pievienošanās kritēriji, ko Eiropadome pieņēma Kopenhāgenas sanāksmē 1993. gadā un ko Eiropadome nostiprināja Madrides sanāksmē 1995. gadā, ir būtiski nosacījumi, kas jāizpilda kandidātvalstij, lai tā kļūtu par Savienības dalībvalsti. Minētie kritēriji ir nostiprināti LES 49. pantā.
- (5) Tiklīdz kandidātvalsts kļūst par dalībvalsti, tā pievienojas tiesiskajai struktūrai, kura ir balstīta uz pamatpremišu, saskaņā ar kuru, kā precizēts LES 2. pantā, katrai dalībvalstij ar visām pārējām dalībvalstīm ir kopīgas daudzas Savienības pamatvērtības un tās to savstarpēji atzīst. Šī premisa nozīmē un pamato dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos minēto vērtību atzīšanā un tādējādi Savienības tiesību, ar kurām tās tiek īstenotas, ievērošanā ⁽⁹⁾. Dalībvalstu tiesību aktiem un praksei arī turpmāk būtu jāatbilst Savienības pamatā esošajām kopīgajām vērtībām.
- (6) Lai gan Savienības vērtībām netiek piemērota hierarhija, tiesiskuma ievērošana ir būtisks priekšnosacījums tam, lai tiktu aizsargātas pārējās pamatvērtības, uz kurām balstās Savienība, proti, brīvība, demokrātija, līdztiesība un cilvēktiesību ievērošana. Tiesiskuma ievērošana ir nesaraucjami saistīta ar demokrātijas un pamattiesību ievērošanu. Demokrātija un pamattiesību ievērošana nav iespējamas, ja netiek ievērots tiesiskums, un otrādi.
- (7) Kad dalībvalstis īsteno Savienības budžetu, tostarp resursus, kas piešķirti, izmantojot Eiropas Savienības Atvēršanas instrumentu, kurš izveidots saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2020/2094 ⁽¹⁰⁾, kā arī aizdevumus un citus instrumentus, ko garantē no Savienības budžeta, neatkarīgi no to izmantotās izpildes metodes tiesiskuma ievērošana ir būtisks priekšnoteikums, lai ievērotu pareizas finanšu pārvaldības principus, kas paredzēti Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 317. pantā.
- (8) Pareizu finanšu pārvaldību dalībvalstis var nodrošināt tikai tad, ja publiskās iestādes rīkojas saskaņā ar likumu, ja izmeklēšanas un kriminālvajāšanas iestādes efektīvi rīkojas krāpšanas gadījumos, tostarp attiecībā uz krāpšanu nodokļu jomā, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, korupciju, interešu konfliktu vai citiem likumpārkāpumiem, un ja publisko iestāžu, tostarp tiesībaizsardzības iestāžu, patvaļīgi vai nelikumīgi lēmumi var tikt pakļauti efektīvai izskatīšanai tiesā, ko veic neatkarīgas tiesas un Eiropas Savienības Tiesa.
- (9) Vienmēr būtu jāgarantē tiesu iestāžu neatkarība un objektivitāte, un izmeklēšanas un kriminālvajāšanas iestādēm būtu jāspēj pienācīgi veikt savas funkcijas. Tiesu iestādēm un izmeklēšanas un kriminālvajāšanas iestādēm būtu jāpiešķir pietiekami finanšu resursi un cilvēkresursi un jānodrošina procedūras, lai tie darbotos efektīvi un tādā veidā, kas pilnībā ievēro tiesības uz taisnīgu tiesu, tostarp, ievērojot tiesības uz aizstāvību. Galīgie spriedumi būtu efektīvi jāīsteno. Minētie nosacījumi ir vajadzīgi kā garantijas minimums pret publisko iestāžu nelikumīgiem un patvaļīgiem lēmumiem, kas varētu kaitēt Savienības finanšu interesēm.

⁽³⁾ Tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedums, *CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, ECLI:EU:C:2004:236, 63. punkts.

⁽⁴⁾ Tiesas 1981. gada 12. novembra spriedums, *Amministrazione delle finanze dello Stato/Srl Meridionale Industria Salumi* un citi *Ditta Italo Orlandi & Figlio* un *Ditta Vincenzo Divella/Amministrazione delle finanze dello Stato*. Apvienotās lietas 212 līdz 217/80, ECLI:EU:C:1981:270, 10. punkts.

⁽⁵⁾ Tiesas 1989. gada 21. septembra spriedums, *Hoechst*, apvienotās lietas 46/87 un 227/88, ECLI:EU:C:1989:337, 19. punkts.

⁽⁶⁾ Tiesas 2018. gada 27. februāra spriedums, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses/Tribunal de Contas*, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, 31., 40.–41. punkts; Tiesas 2018. gada 25. jūlija spriedums, *LM*, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, 63.–67. punkts.

⁽⁷⁾ Tiesas 2016. gada 10. novembra spriedums, *Kovalkovas*, C-477/16, ECLI:EU:C:2016:861, 36. punkts; Tiesas 2016. gada 10. novembra spriedums, *PPU Poltorak*, C-452/16, ECLI:EU:C:2016:858, 35. punkts; un Tiesas 2010. gada 22. decembra spriedums, *DEB*, C-279/09, ECLI:EU:C:2010:811, 58. punkts.

⁽⁸⁾ Komisijas paziņojums "Jauns ES mehānisms tiesiskuma nostiprināšanai", COM(2014)0158 final, I pielikums.

⁽⁹⁾ Atzinums 2/13, EU:C:2014:2454, 168. punkts.

⁽¹⁰⁾ Padomes Regula (ES) 2020/2094. (2020. gada 14. decembris), ar ko izveido Eiropas Savienības Atvēršanas instrumentu atvēršanas atbalstam pēc Covid-19 krīzes (skatīt šā *Oficiālā Vēstneša* 23. lpp.).

- (10) Tiesu iestāžu neatkarība it īpaši paredz, ka attiecīgā tiesu iestāde spēj gan saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem, gan praksē pildīt savas tiesas funkcijas pilnīgi neatkarīgi, bez hierarhiska ierobežojuma vai pakļautības citai iestādei un ne no viena nepieņemot nekādus rīkojumus vai norādījumus, tādējādi tiekot aizsargāta pret ārēju iejaukšanos vai spiedienu, kas varētu apdraudēt tās locekļu neatkarīgu spriedumu un ietekmēt viņu lēmumus. Neatkarības un objektivitātes garantijām ir nepieciešami noteikumi, jo īpaši attiecībā uz iestādes sastāvu un tās locekļu iecelšanu amatā, pilnvaru termiņu un noraidīšanas un atsaukšanas iemesliem, lai kļiedētu jebkādas pamatotas cilvēku bažas par minētās iestādes spēju pretoties ārējiem faktoriem un tās neitralitāti attiecībā uz tajā aizstāvētajām interesēm.
- (11) Tiesiskuma ievērošana ir svarīga ne tikai Savienības pilsoņiem, bet arī uzņēmējdarbības iniciatīvām, inovācijai, investīcijām, ekonomiskajai, sociālajai un teritoriālajai kohēzijai un iekšējā tirgus pareizai darbībai, kas plauks visvairāk tur, kur ir stabils tiesiskais regulējums un stabila iestāžu sistēma.
- (12) Ar LES 19. pantu, kurā ir konkretizēta LES 2. pantā izklāstītā tiesiskuma vērtība, dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā tajās jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, tostarp attiecībā uz Savienības budžeta izpildi. Tas, ka pastāv efektīva izskatīšana tiesā, kuras mērķis ir nodrošināt Savienības tiesību ievērošanu, ir tiesiskuma būtība, un tam nepieciešamas neatkarīgas tiesas ⁽¹⁾. Saglabāt tiesu neatkarību ir būtiski, kā apstiprināts hartas 47. panta otrajā daļā ⁽²⁾. Tas jo īpaši attiecas uz tādu pasākumu, līgumu vai citu instrumentu pamatotības izskatīšanu tiesā, kas rada publiskos izdevumus vai parādus, *inter alia* saistībā ar publiskā iepirkuma procedūram, pret kurām arī var tikt celta prasība tiesās.
- (13) Tādējādi pastāv nepārprotama saikne starp tiesiskuma ievērošanu un efektīvu Savienības budžeta izpildi saskaņā ar pareizas finanšu pārvaldības principiem.
- (14) Savienība ir izstrādājusi dažādus instrumentus un procesus, kas veicina tiesiskumu un tā piemērošanu, tostarp finansiālu atbalstu pilsoniskās sabiedrības organizācijām, Eiropas tiesiskuma mehānismu un Eiropas Savienības rezultātu apkopojumu tiesiskuma jomā, un kas nodrošina Savienības iestāžu efektīvu reakciju uz tiesiskuma pārkāpumiem, piemērojot pārkāpuma procedūras un LES 7. pantā paredzēto procedūru. Šajā regulā noteiktais mehānisms papildina šos instrumentus, aizsargājot Savienības budžetu pret tiesiskuma principu pārkāpumiem, kas ietekmē pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interešu aizsardzību.
- (15) Tiesiskuma principu pārkāpumi, jo īpaši tie, kas ietekmē publisko iestāžu pienācīgu darbību un efektīvu izskatīšanu tiesā, var nopietni kaitēt Savienības finanšu interesēm. Tādi ir atsevišķi tiesiskuma principu pārkāpumi un vēl jo vairāk tie pārkāpumi, kas ir plaši izplatīti vai kas radušies publisko iestāžu atkārtotas prakses vai bezdarbības dēļ, vai šādu iestāžu pieņemto vispārīgo pasākumu dēļ.
- (16) Lai konstatētu tiesiskuma principu pārkāpumus, ir nepieciešama rūpīga kvalitatīva novērtēšana, ko veic Komisija. Minētajai novērtēšanai vajadzētu būt objektīvai un taisnīgai, un tajā būtu jāņem vērā attiecīgā informācija no pieejamiem avotiem un atzītām iestādēm, tostarp Eiropas Savienības Tiesas spriedumi, Revīzijas palātas ziņojumi, Komisijas gada ziņojums par tiesiskumu un Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā, Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (OLAF) ziņojumi, attiecīgā gadījumā informācija no Eiropas Prokuratūras (EPPO) un tādu attiecīgo starptautisko organizāciju un tīklu secinājumi un ieteikumi, tostarp Eiropas Padomes struktūras, piemēram, Eiropas Padomes Pretkorupcijas starpvalstu grupa (GRECO) un Venēcijas komisija, jo īpaši tās tiesiskas valsts kritēriju saraksts, un Eiropas Augstāko tiesu tīkls un Eiropas Tiesu iestāžu padomju tīkls. Komisija varētu apspriesties ar Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru un Venēcijas komisiju, ja tas vajadzīgs rūpīga kvalitatīva novērtējuma sagatavošanai.

⁽¹⁾ Lieta C-64/16, 32.–36. punkts.

⁽²⁾ Lieta C-64/16, 40.–41. punkts.

- (17) Šajā regulā paredzētie pasākumi ir vajadzīgi jo īpaši gadījumos, kad citas Savienības tiesību aktos izklāstītās procedūras nenodrošina efektīvāku Savienības budžeta aizsardzību. Savienības tiesību aktos finanšu jomā un piemērojamajos nozaru un finanšu noteikumos ir paredzētas dažādas Savienības budžeta aizsardzības iespējas, tostarp maksājumu pārtraukumi, apturēšana vai finanšu korekcijas, kas saistītas ar pārkāpumiem vai nopietnām pārvaldības un kontroles sistēmu nepilnībām. Būtu jānosaka pasākumi, kas jāpieņem tiesiskuma principu pārkāpumu gadījumā, un procedūra, kas jāievēro šādu pasākumu pieņemšanai. Šādos pasākumos būtu jāietver maksājumu un saistību apturēšana, maksājumu izmaksas apturēšana vai aizdevumu pirmstermiņa atmaksāšana, finansējuma samazināšana esošo saistību ietvaros un aizliegums uzņemties jaunas saistības ar saņēmējiem vai slēgt jaunus nolīgumus par aizdevumiem vai citiem instrumentiem, ko garantē no Savienības budžeta.
- (18) Proporcionalitātes princips būtu jāpieņem, kad nosaka pasākumus, kas jāpieņem, jo īpaši, ņemot vērā situācijas nopietnību, laiku, kas pagājis, kopš attiecīgā rīcība ir sākusies, rīcības ilgumu un atkārtosanos, nodomu, to, cik lielā mērā attiecīgā dalībvalsts sadarbojas, lai novērstu tiesiskuma principu pārkāpumus, un minēto pārkāpumu ietekmi uz Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interešu aizsardzību.
- (19) Ir ļoti svarīgi, lai, pieņemot pasākumus tiesiskuma principu pārkāpumu gadījumā, tiktu pienācīgi aizsargātas galasaņēmēju un labuma guvēju likumīgās intereses. Apsverot pasākumu pieņemšanu, Komisijai būtu jāņem vērā to iespējamā ietekme uz galasaņēmējiem un labuma guvējiem. Ņemot vērā, ka dalītā pārvaldībā maksājumi, kurus Komisija veic dalībvalstīm, ir juridiski neatkarīgi no maksājumiem, ko valsts iestādes veic labuma guvējiem, šajā regulā paredzētie atbilstīgie pasākumi nebūtu jāuzskata par tādiem, kas ietekmē finansējuma pieejamību maksājumiem, ko izmaksā labuma guvējiem saskaņā ar maksājumu termiņiem, kas noteikti piemērojamajos nozaru un finanšu noteikumos. Lēmumi, kas pieņemti saskaņā ar šo regulu, un šajā regulā izklāstītie pienākumi pret galasaņēmējiem vai labuma guvējiem, ir daļa no piemērojamiem Savienības tiesību aktiem attiecībā uz finansējuma īstenošanu dalītā pārvaldībā. Dalībvalstīm, uz kurām attiecas minētie pasākumi, būtu regulāri jāziņo Komisijai par savu pienākumu izpildi pret galasaņēmējiem vai labuma guvējiem. Ziņojumiem par maksājumu saistību pret labuma guvējiem izpildi, kas noteikta piemērojamajos nozaru un finanšu noteikumos, būtu jānodrošina Komisijai iespēja pārbaudīt, vai saskaņā ar šo regulu pieņemtie lēmumi nekādā veidā tieši vai netieši neietekmē maksājumus, kuri jāveic saskaņā ar piemērojamajiem nozaru un finanšu noteikumiem.

Lai uzlabotu galasaņēmēju vai labuma guvēju aizsardzību, Komisijai tīmekļa vietnē vai interneta portālā būtu jāsniedz informācija un norādījumi, kā arī atbilstīgi instrumenti Komisijas informēšanai par visiem gadījumiem, kad valsts pārvaldes iestādes un dalībvalstis ir pārkāpušas juridisko pienākumu turpināt veikt maksājumus pēc pasākumu pieņemšanas, ievērojot šo regulu. Komisijai būtu jāveic šādas informācijas turpmāka pārbaude attiecībā uz to, vai ir ievēroti piemērojamie noteikumi, jo īpaši 63. pants, 68. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 98. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2020/... (... gada ...), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma un migrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Robežu pārvaldības un vīzu instrumentu⁽¹³⁾. Vajadzības gadījumā, lai nodrošinātu, ka summa, kuru valsts pārvaldes iestādēm vai dalībvalstīm ir pienākums izmaksāt, tiek faktiski izmaksāta galasaņēmējiem vai labuma guvējiem, Komisijai vajadzētu atgūt veiktos maksājumus vai attiecīgā gadījumā veikt finanšu korekciju, samazinot Savienības atbalstu programmai saskaņā ar piemērojamajiem nozaru un finanšu noteikumiem.

- (20) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus šīs regulas īstenošanai un ņemot vērā to pasākumu finansiālo seku nozīmīgumu, kas tiek pieņemti, ievērojot šo regulu, būtu jāpiespīr īstenošanas pilnvaras Padomei, kurai būtu jārikojas, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu.

⁽¹³⁾ Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta.

- (21) Pirms ierosināt jebkādu pasākumu pieņemšanu saskaņā ar šo regulu, Komisijai būtu jāinformē attiecīgā dalībvalsts par to, kāpēc tā uzskata, ka minētajā dalībvalstī varētu pastāvēt tiesiskuma principu pārkāpumi. Komisijai nekavējoties būtu jāinformē Eiropas Parlaments un Padome par visiem šādiem paziņojumiem un to saturu. Attiecīgajai dalībvalstij būtu jānodrošina iespēja iesniegt apsvērumus. Komisijai būtu jāņem vērā minētie apsvērumi.
- (22) Nosakot attiecīgajai dalībvalstij termiņus saskaņā ar šo regulu, Komisijai jo īpaši būtu jāņem vērā sniegtās un pieprasītās informācijas apjoms, attiecīgo faktu un to novērtējuma sarežģītība, kā arī attiecīgās dalībvalsts administratīvā spēja.
- (23) Ja Komisija pēc attiecīgās dalībvalsts apsvērumu izanalizēšanas uzskata, ka nosacījumi pasākumu pieņemšanai ir izpildīti, tai būtu jāiesniedz Padomei priekšlikums atbilstīgu pasākumu pieņemšanai. Padomei pēc Komisijas priekšlikuma pieņemt atbilstīgus pasākumus saņemšanas būtu jāpieņem īstenošanas lēmums viena mēneša laikā, un šo termiņu izņēmuma kārtā var pagarināt par ne vairāk kā diviem papildu mēnešiem. Lai nodrošinātu, ka Padome pieņem lēmumu minētajos termiņos, Komisijai būtu pēc iespējas atbilstošāk jāizmanto savas tiesības saskaņā ar LESD 237. pantu un Padomes reglamentu ⁽¹⁴⁾.
- (24) Pēc tam, kad, ievērojot šo regulu, ir pieņemts jebkurš pasākums, Komisijai būtu regulāri jāuzrauga situācija attiecīgajā dalībvalstī. Komisijai būtu atkārtoti jāizvērtē situācija tad, kad attiecīgā dalībvalsts pieņem jaunus korektīvus pasākumus vai jebkurā gadījumā ne vēlāk kā vienu gadu pēc pasākumu pieņemšanas.
- (25) Rīkojoties pēc Komisijas priekšlikuma, Padomei būtu jāatceļ pasākumi ar apturošu efektu, ja ir pietiekami uzlabota situācija, kuras rezultātā minētie pasākumi tika noteikti.
- (26) Pasākumu pieņemšanas un atcelšanas procedūrā būtu jāievēro tādi principi kā objektivitāte, nediskriminācija un vienlīdzīga attieksme pret dalībvalstīm, un tā būtu jāveic, saskaņā ar neitrālu un faktos balstītu pieeju. Ja attiecīgā dalībvalsts izņēmuma kārtā uzskata, ka ir nopietni pārkāpti minētie principi, tā var lūgt Eiropadomes priekšsēdētāju nodot šo jautājumu izskatīšanai nākamajā Eiropadomē. Šādos izņēmuma gadījumos lēmums par pasākumiem nebūtu jāpieņem, kamēr Eiropadome nav apspriedusi šo jautājumu. Šis process parasti nav ilgāks par trim mēnešiem pēc tam, kad Komisija ir iesniegusi priekšlikumu Padomei.
- (27) Komisijai būtu jāinformē Eiropas Parlaments par visiem pasākumiem, kas ierosināti, pieņemti un atcelti, ievērojot šo regulu.
- (28) Komisijai būtu jāziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs regulas piemērošanu. Komisijai, sniedzot ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei, līdztekus pieņemto pasākumu efektivitātei būtu jāapsver šajā regulā izklāstītās procedūras vispārējā efektivitāte un šā instrumenta papildināmība ar citiem instrumentiem.
- (29) Šai regulai nebūtu jāskar EPPO kompetence vai to dalībvalstu pienākumi, kuras nepiedalās ciešākā sadarbībā, kas izveidota ar Padomes Regulu (ES) 2017/1939 ⁽¹⁵⁾,

⁽¹⁴⁾ Padomes Lēmums 2009/937/ES (2009. gada 1. decembris), ar ko pieņem Padomes reglamentu (OV L 325, 11.12.2009., 35. lpp.).

⁽¹⁵⁾ Padomes Regula (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (EPPO) izveidei (OV L 283, 31.10.2017., 1. lpp.).

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

1. pants

Priekšmets

Šī regula paredz noteikumus, kas ir nepieciešami Savienības budžeta aizsardzībai, ja dalībvalstīs tiek pārkāpti tiesiskuma principi.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- a) "tiesiskums" attiecas uz Savienības vērtību, kas noteikta LES 2. pantā. Tas ietver šādus principus – likumību, kas nozīmē pārredzamu, pārskatatbildīgu, demokrātisku un plurālistisku likumdošanas procesu; juridisko noteiktību; izpildvaras patvaļīguma aizliegumu; efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, tostarp tiesu iestāžu pieejamību, ko nodrošina neatkarīgas un objektīvas tiesas, arī attiecībā uz pamattiesībām; varas dalīšanu; un nediskriminēšanu un vienlīdzību likuma priekšā. Tiesiskums ir jāsaprot tā, ka tiek ņemtas vērā arī pārējās Savienības vērtības un principi, kas noteikti LES 2. pantā;
- b) "valsts pārvaldes iestāde" ir publiskā iestāde jebkurā valdības līmenī, tostarp valsts, reģionālās un vietējās iestādes, kā arī dalībvalstu organizācijas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 ⁽¹⁶⁾ ("Finanšu regula") 2. panta 42. punkta nozīmē.

3. pants

Tiesiskuma principu pārkāpumi

Šajā regulā uz tiesiskuma principu pārkāpumiem var norādīt:

- a) tiesu iestāžu neatkarības apdraudēšana;
- b) publisko iestāžu, tostarp tiesībaizsardzības iestāžu, patvaļīgu vai nelikumīgu lēmumu nenovēršana, nelabošana vai nesodišana par tiem, finanšu resursu un cilvēkresursu aizturēšana, kas ietekmē to pienācīgu darbību, vai interešu konfliktu neesības nenodrošināšana;
- c) tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamības un efektivitātes ierobežošana, tostarp ar ierobežojošiem procesuāliem noteikumiem, un spriedumu neīstenošana vai tiesību aktu pārkāpumu efektīvas izmeklēšanas, kriminālvajāšanas vai sodīšanas ierobežošana.

4. pants

Pasākumu pieņemšanas nosacījumi

1. Ja saskaņā ar 6. pantu tiek konstatēts, ka tiesiskuma principu pārkāpumi dalībvalstī pietiekami tiešā veidā ietekmē vai nopietni draud ietekmēt Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interešu aizsardzību, tiek veikti atbilstīgi pasākumi.

⁽¹⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

2. Šajā regulā tiesiskuma principu pārkāpumi attiecas uz vienu vai vairākiem šādiem aspektiem:
- a) to iestāžu pienācīga darbība, kuras īsteno Savienības budžetu, tostarp aizdevumus un citus instrumentus, ko garantē no Savienības budžeta, jo īpaši saistībā ar publisko iepirkumu vai dotāciju piešķiršanas procedūrām;
 - b) to iestāžu pienācīga darbība, kuras veic finanšu kontroli, uzraudzību un revīziju, un efektīvu un pārredzamu finanšu pārvaldības un pārskatatbildības sistēmu pienācīga darbība;
 - c) izmeklēšanas un kriminālvajāšanas iestāžu pienācīga darbība, tām veicot izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par krāpšanu, tostarp izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, korupciju vai citiem Savienības tiesību aktu pārkāpumiem saistībā ar Savienības budžeta izpildi vai Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzību;
 - d) šā punkta a), b) un c) apakšpunktā minēto iestāžu darbību vai bezdarbības efektīva izskatīšana tiesā, ko veic neatkarīgas tiesas;
 - e) krāpšanas, tostarp izvairīšanās no nodokļu maksāšanas, korupcijas vai citu Savienības tiesību aktu pārkāpumu saistībā ar Savienības budžeta izpildi vai Savienības finanšu interešu aizsardzību novēršana un sodīšana par tiem, un efektīvu un atturošu sodu piemērošana saņēmējiem, ko veic valsts tiesas vai administratīvās iestādes;
 - f) nepamatoti izmaksāto līdzekļu atgūšana;
 - g) efektīva un savlaicīga sadarbība ar OLAF un – ar nosacījumu, ka piedalās attiecīgā dalībvalsts, – EPPO izmeklēšanā vai kriminālvajāšanā saskaņā ar piemērojamajiem Savienības aktiem, ievērojot lojālas sadarbības principu; vai
 - h) citas situācijas vai iestāžu rīcība, kas attiecas uz Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interešu aizsardzību.

5. pants

Savienības budžeta aizsardzības pasākumi

1. Ar noteikumu, ka ir izpildīti šīs regulas 4. pantā izklāstītie nosacījumi, saskaņā ar šīs regulas 6. pantā paredzēto procedūru, var pieņemt vienu vai vairākus šādus atbilstīgus pasākumus:
- a) ja Komisija izpilda Savienības budžetu tiesā vai netiešā pārvaldībā saskaņā ar Finanšu regulas 62. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktu un ja valsts pārvaldes iestāde ir saņēmēja:
 - i) maksājumu vai juridisko saistību izpildes apturēšana vai juridisko saistību izbeigšana saskaņā ar Finanšu regulas 131. panta 3. punktu;
 - ii) aizliegums uzņemties jaunas juridiskas saistības;
 - iii) maksājumu izmaksas pilnīga vai daļēja apturēšana vai no Savienības budžeta garantēto aizdevumu pirmstermiņa atmaksāšana;
 - iv) tādu ekonomisko priekšrocību apturēšana vai samazināšana, kuras izriet no instrumenta, kas garantēts no Savienības budžeta;
 - v) aizliegums slēgt jaunus nolīgumus par aizdevumiem vai citiem instrumentiem, ko garantē no Savienības budžeta;
 - b) ja Komisija Savienības budžetu izpilda dalītajā pārvaldībā kopā ar dalībvalstīm, ievērojot Finanšu regulas 62. panta 1. punkta b) apakšpunktu:
 - i) vienas vai vairāku programmu apstiprinājuma apturēšana vai apturēšanas grozīšana;
 - ii) saistību apturēšana;
 - iii) saistību samazināšana, tostarp, izmantojot finanšu korekcijas vai pārvietojumus uz citām izdevumu programmām;
 - iv) priekšfinansējuma samazināšana;
 - v) maksājumu termiņu pārtraukšana;
 - vi) maksājumu apturēšana.

2. Ja vien lēmumā, ar kuru pieņem pasākumus, nav noteikts citādi, atbilstīgu pasākumu noteikšana neskar 1. punkta a) apakšpunktā minētos valsts pārvaldes iestāžu pienākumus vai 1. punkta b) apakšpunktā minētos dalībvalstu pienākumus īstenot programmu vai fondu, kuru skar attiecīgais pasākums, un jo īpaši pienākumus pret galasaņēmējiem vai labuma guvējiem, tostarp pienākumu veikt maksājumus saskaņā ar šo regulu un piemērojamiem nozaru vai finanšu noteikumiem. Īstenojot Savienības līdzekļus dalītā pārvaldībā, dalībvalstis, uz kurām attiecas pasākumi, kas pieņemti, ievērojot šo regulu, reizi trijos mēnešos pēc minēto pasākumu pieņemšanas ziņo Komisijai par to, kā tās ievēro minētos pienākumus.

Komisija pārbauda, vai piemērojami tiesību akti ir ievēroti, un vajadzības gadījumā veic visus atbilstīgos Savienības budžeta aizsardzības pasākumus saskaņā ar nozaru un finanšu noteikumiem.

3. Veiktie pasākumi ir samērīgi. Tos nosaka, ņemot vērā tiesiskuma principu pārkāpumu faktisko vai iespējamo ietekmi uz Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interesēm. Pienācīgi ņem vērā tiesiskuma principu pārkāpumu raksturu, ilgumu, smagumu un apmēru. Pasākumi, ciktāl iespējams, ir vērsti uz Savienības darbībām, ko skāruši pārkāpumi.

4. Komisija, izmantojot tīmekļa vietni vai interneta portālu, galasaņēmēju vai labuma guvēju vajadzībām sniedz informāciju un norādījumus par 2. punktā noteiktajiem dalībvalstu pienākumiem. Komisija tajā pašā tīmekļa vietnē vai interneta portālā arī nodrošina galasaņēmējiem vai labuma guvējiem atbilstīgus instrumentus Komisijas informēšanai par jebkādiem šo pienākumu pārkāpumiem, kas pēc galasaņēmēju vai labuma guvēju domām tos tieši ietekmē. Šo punktu piemēro tā, lai nodrošinātu to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2019/1937 ⁽¹⁷⁾ noteiktajiem principiem. Informācijai, ko galasaņēmēji vai labuma guvēji sniedz saskaņā ar šo punktu, pievieno apliecinājumu par to, ka attiecīgais galasaņēmējs vai labuma guvējs ir iesniedzis attiecīgās dalībvalsts attiecīgajai iestādei oficiālu sūdzību.

5. Pamatojoties uz informāciju, ko galasaņēmēji vai labuma guvēji snieguši saskaņā ar šā panta 4. punktu, Komisija dara visu iespējamo, lai nodrošinātu, ka visas summas, kas valsts pārvaldes iestādēm vai dalībvalstīm jāmaksā, kā minēts šā panta 2. punktā, tiek faktiski izmaksātas galasaņēmējiem vai labuma guvējiem saskaņā ar 63. pantu, 68. panta 1. punkta b) apakšpunktu un 98. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2020/... (... gada ...), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma un migrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Robežu pārvaldības un vīzu instrumentu.

6. pants

Procedūra

1. Ja Komisija konstatē, ka ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka ir izpildīti 4. pantā izklāstītie nosacījumi, tā, ja vien tā neuzskata, ka citas Savienības tiesību aktos noteiktās procedūras tai ļautu efektīvāk aizsargāt Savienības budžetu, attiecīgajai dalībvalstij nosūta rakstisku paziņojumu, kurā norāda faktiskos elementus un konkrēto pamatojumu, uz ko tā ir balstījusi savus konstatējumus. Komisija nekavējoties informē Eiropas Parlamentu un Padomi par šādiem paziņojumiem un to saturu.

2. Ņemot vērā informāciju, kas saņemta, ievērojot 1. punktu, Eiropas Parlaments var aicināt Komisiju uz strukturētu dialogu par tās konstatējumiem.

3. Novērtējot to, vai ir izpildīti 4. pantā izklāstītie nosacījumi, Komisija ņem vērā attiecīgo informāciju no pieejamiem avotiem, tostarp Savienības iestāžu, citu attiecīgo starptautisko organizāciju un citu atzīto iestāžu lēmumus, secinājumus un ieteikumus.

⁽¹⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV L 305, 26.11.2019., 17. lpp.).

4. Gan pirms, gan pēc rakstiskā paziņojuma nosūtīšanas saskaņā ar 1. punktu, Komisija var pieprasīt jebkādu papildu informāciju, kas tai vajadzīga, lai veiktu 3. punktā minēto novērtēšanu.
5. Attiecīgā dalībvalsts sniedz vajadzīgo informāciju un tā var sniegt apsvērumus par 1. punktā minētajā paziņojumā izklāstītajiem konstatējumiem Komisijas noteiktā termiņā, kas ilgst vismaz vienu mēnesi, bet nepārsniedz trīs mēnešus no konstatējumu paziņošanas dienas. Savos apsvērumos dalībvalsts var ierosināt pieņemt korektīvus pasākumus, lai reaģētu uz Komisijas paziņojumā konstatēto.
6. Lemjot par to, vai iesniegt priekšlikumu īstenošanas lēmumam par atbilstīgajiem pasākumiem, Komisija ņem vērā saņemto informāciju un visus attiecīgās dalībvalsts sniegtos apsvērumus, kā arī jebkādu ierosināto korektīvo pasākumu piemērotību. Komisija novērtēšanu veic orientējoši viena mēneša laikā no jebkādas informācijas no attiecīgās dalībvalsts vai tās apsvērumu saņemšanas, vai, ja nav saņemta nedz informācija, nedz apsvērumi, no termiņa, kas noteikts saskaņā ar 5. punktu, beigām, un jebkurā gadījumā saprātīgā termiņā.
7. Ja Komisija plāno iesniegt priekšlikumu saskaņā ar 9. punktu, tā iepriekš dod dalībvalstij iespēju viena mēneša laikā iesniegt savus apsvērumus, jo īpaši par paredzēto pasākumu samērīgumu.
8. Komisija, izvērtējot pasākumu, ko plānots noteikt, samērīgumu, ņem vērā 3. punktā minēto informāciju un ieteikumus.
9. Ja Komisija uzskata, ka 4. panta nosacījumi ir izpildīti un korektīvi pasākumi, ko dalībvalsts ierosinājusi saskaņā ar 5. punktu (ja tādi ir ierosināti), pienācīgi nenovērs Komisijas paziņojumā minētos konstatējumus, tā viena mēneša laikā pēc dalībvalsts apsvērumu saņemšanas vai, ja apsvērumi nav sniegti, bez liekas kavēšanās, un jebkurā gadījumā viena mēneša laikā pēc 7. punktā noteiktā termiņa iesniedz Padomei priekšlikumu īstenošanas lēmumam par atbilstīgajiem pasākumiem. Priekšlikumā izklāsta konkrēto pamatojumu un pierādījumus, uz kuriem Komisija balstījusi savus konstatējumus.
10. Padome pieņem šā panta 9. punktā minēto īstenošanas lēmumu viena mēneša laikā pēc Komisijas priekšlikuma saņemšanas. Ārkārtas apstākļu gadījumā minētā īstenošanas lēmuma pieņemšanas termiņu var pagarināt par ne vairāk kā diviem mēnešiem. Lai nodrošinātu savlaicīgu lēmuma pieņemšanu, Komisija, ja tā uzskata to par lietderīgu, izmanto savas tiesības saskaņā ar LESD 237. pantu.
11. Padome, lemjot ar kvalificētu balsu vairākumu, var grozīt Komisijas priekšlikumu un pieņemt grozīto tekstu ar īstenošanas lēmumu.

7. pants

Pasākumu atcelšana

1. Attiecīgā dalībvalsts var jebkurā laikā pieņemt jaunus korektīvus pasākumus un iesniegt Komisijai rakstisku paziņojumu, kurā ietverti pierādījumi, lai parādītu, ka 4. panta nosacījumi vairs nav izpildīti.
2. Pēc attiecīgās dalībvalsts lūguma vai pēc savas iniciatīvas un ne vēlāk kā vienu gadu pēc tam, kad Padome ir pieņēmusi pasākumus, Komisija atkārtoti izvērtē situāciju attiecīgajā dalībvalstī, ņemot vērā visus attiecīgās dalībvalsts iesniegtos pierādījumus, kā arī jebkādu jaunu attiecīgās dalībvalsts pieņemtu korektīvu pasākumu piemērotību.

Ja Komisija uzskata, ka 4. panta nosacījumi vairs nav izpildīti, tā iesniedz Padomei priekšlikumu īstenošanas lēmumam, ar ko atceļ pieņemtos pasākumus.

Ja Komisija uzskata, ka situācija, kuras dēļ tika pieņemti pasākumi, ir daļēji novērsta, tā iesniedz Padomei priekšlikumu īstenošanas lēmumam, ar ko pielāgo pieņemtos pasākumus.

Ja Komisija uzskata, ka situācija, kuras dēļ tika pieņemti pasākumi, nav novērsta, tā attiecīgajai dalībvalstij nosūta pamatotu lēmumu un par to informē Padomi.

Ja attiecīgā dalībvalsts iesniedz rakstisku paziņojumu saskaņā ar 1. punktu, Komisija iesniedz priekšlikumu vai pieņem lēmumu viena mēneša laikā pēc minētā paziņojuma saņemšanas. Pienācīgi pamatotos gadījumos šo laikposmu var pagarināt, un tādā gadījumā Komisija nekavējoties informē attiecīgo dalībvalsti par pagarinājuma iemesliem.

Attiecīgā gadījumā pēc analogijas piemēro procedūru, kas izklāstīta 6. panta 3., 4., 5., 6., 9., 10. un 11. punktā.

3. Ja atceļ pasākumus attiecībā uz 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā minēto vienas vai vairāku programmu apstiprinājuma apturēšanu vai apturēšanas grozīšanu vai 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktā minēto saistību apturēšanu, apturēto saistību atbilstošās summas iekļauj Savienības budžetā, ievērojot Padomes Regulas (ES, Euratom) 2020/2093 ⁽¹⁸⁾ 5. pantu. N gada atliktās saistības nevar iekļaut budžetā pēc n+2 gada.

8. pants

Eiropas Parlamenta informēšana

Komisija nekavējoties informē Eiropas Parlamentu par visiem pasākumiem, ko ierosina, pieņem vai atceļ saskaņā ar 5., 6. un 7. pantu.

9. pants

Ziņošana

Komisija līdz 2024. gada 12. janvārim ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs regulas piemērošanu, jo īpaši par pieņemto pasākumu efektivitāti.

10. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2021. gada 1. janvāra.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2020. gada 16. decembrī

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
D. M. SASSOLI

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
M. ROTH

⁽¹⁸⁾ Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2093. (2020. gada 17. decembris) ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam (skatīt šā *Oficiālā Vēstneša* 11. lpp.).